

TORBICA

JUGOSLAVJANSKE MLADOSTI.

„Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamena palača.“

III. zvezek.

V ZAGREBU 1863.

Natisnila narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja.

P O Z I V

na naročbo „Torbice“.

Z današnjim zvezkom sklenili smo „Torbico“ za letos, — nikakor pa za zmiraj, česar se že, kakor čujemo, nekteri nadjajo, ako nam Bog le potrebno zdravje dá in pa ako tudi v prihodnje ne bode manjkalo materialne podpore. „Torbica“ bode toraj prihodnje šolsko leto zopet v zvezkih, vselej na 3. polah, izhajala in sicér tako, da bodemo na koncu prihodnjega šolskega leta 8 novih snopičev imeli (brez letošnjih). — Velja pa „Torbica“ za vse prihodnje šolsko leto v Zagrebu 2 gold. a. vr. in zunaj Zagreba po pošti 2 gold. 50 novčičev. Dijaci se zamorejo, kakor dozday, tudi na posamezne številke po 25 novč. naročevati. Naročnina naj se pošilja podpisanemu vredniku in lastniku do 1. oktobra poste restante v Zagreb, ker okoli 15. oktobra izide 1. zvezek prihodnje „Torbice“.

„Torbica“ bode donášala pesmice, povesti, razne druge tvarine in dopise — vse od mladih rók v slovenskem in hrvaško-srbskem narečji, z latinico in cirilico pisane, za ktere se mladini prav živo priporočamo. Pomovník jej ostane tudi v prihodnje gosp. Ljudevit Tomšić, njeni početnik, kteri bode tudi v šolskih počitnicah naročnike nabéral po Slovenskem.

Prosimo toraj ponižno, da bi nas domoljubni gospodje rado podpirali, ker brez materialne podpore ni napredka.

Tudi prosimo, da bi vsi časopisi, kteri so prijatli „Torbici“ blagovoljno priobčili ta poziv svojim častitim bravcem.

V Zagrebu 12. julija 1863.

Nikomed Ravnikar,

slušatelj kr. pravničke akademije v Zagrebu,
vrednik in lastnik „Torbice“.

Obiskovanje.

Večerno sonce zlò pripeka,
Žari jezera sinji plan;
Nevihita se na nebu steka, —
Že krije ga oblak strašan.

Napenja urno čolnar žile,
Vesla do brega suhega,
Boječ se namreč jezne sile:
Da plen ne bil bi jezera.

Mladeneč, ki sedi u barki,
Obruča tje na grad oči,
Kjer z mostovža v večernem žarki
Devični robec rrfeli.

Obraz ne vidi svoje mile,
Če res je ona tam, ne vé,
Ljubezni pa mogočne sile
Mu pravijo, da ona je.

Črez plan ga nese barka mala
Jezera valovitega;
Tje, kjer stoji devica zala,
Tje žene ga nagib srcá.

Ko bi ti vedel, kaj te čaka
In kaj ti je prisojeno,
Ne bla bi tvoja ljubav taka,
Spregledal bi nevarnost vso.

Že kačji blisk na nebu šviga,
— Še dalječ od valov je grad! —
Še vedno z mostovža mu miga,
Devica vir njegovih nad.

Napenja urno čolnar žile,
Veslá do brega suhega,
Boječ se namreč jezne sile:
Da plen ne bil bi jezera.

Strašneje tulijo valovi,
Zaganja jih prevzetni piš,
Strašneje vihrajo vetrovi,
Strašneje viher ino vriš.

Ne strašijo mladenča strele,
Ne siloviti strašni grom;
In ne jezera pene bele, —
Na devo misli in njè dom.

Al strašno zagrmí na nebi,
Tuljenje morsko čuje se,
Čoln strašno v jezero telebi,
Z mladenčem k tlam vdere se.

Kaj gledaš na jezero deva,
Zakaj zamišljena stojiš,
Ne dojde tje do njega, reva,
Tvoj stok, oh več ga ne zbudiš!

Kako blede so njene lica,
Nje ust rudečica je preč! —
Zaspala je deklet cvetica,
Srce ne bije reví več.

T. Lipoljub.

Zvezdica.

Zvezda krasna je svetila,
Vse žari se okol njé,
Sestrice je potemnila;
Zánjo vname se srce.

Vánjo se okò zamakne,
Stegnil sem po njih rokó —
Oj, nemila se pak vmakne
Ter se skrjuje za megló.

Tužen čakát zmir jo hodim,
Ker srce ne dá mirú,
Ter z očmi po nebu brodim,
Pa od nje — ah — ni sledú! —

Druga zvezdica prisije,
Zasveti se prelepó,
In ker mile žarke lije,
Vanjo zdaj vprem okó.

Ker pa prva se ne vrne,
Zdaj za drugo ves gorim,
Več od nje se ne obrne
Srce — v nji se veselim.

Kar na enkrat se oblaci
Strahonosni razkropé:
Prva zvezda v milem traci
Žarke lije mi v srcé.

Več za drugo se ne zmenim:
„Z Bogom, lepa zvezdica!
Spet prišla je v zraci penim
Srca móga ljubica.“

Zdaj vesel na griček hodim
Vsak večer i vsako noč,
Zvezdico po nebu vodim,
Vánjo gledam upajoč.

Da me ona bo spremljala
Skroz življenja noč i dan,
Da mi ona bo migljala
Tudi mrtvemu na stran!

Strlinov.

Ljubav do naroda.

Predragi narod moj, premili!
Do Tebe ljubav v srcu dije,
Le tebe ljubiti moč me sili,
Neznana moč — ki sladka mi je!
Le tebe ljubim, ljubil bom
Preslavni narod moj in dom!

Naj žuga svet, protè vragovi,
Propadov črnih tma naj zeva,
Naj v bran mi stavjo se bregovi,
Morja valov mi moč zaleva —
Vdan vendar Tebi zvesto bom
Preslavni narod moj in dom!

Če vzameš blagi vid očesa,
Jezika oropaš mi miline,
Izdereš srce iz telesa,
Ljubezen moja le ne mine!
In zadnji zdihljej tud' bo Tvoj
Preslavni dom in narod moj!

M. L. Rogacki.

Pod lipo.

Pod senčnato lipo
Zamišljen sedim,
Na kamnati mizi
S kolencom slonim.

Po lipovem cvetju
Bučelce bučé,
Al v žalostnem srcu
Le tožnost budé.

Pred mano pa v travi
Fantiček igra,
Men' v kalnem očesu
Zabliska solzá.

Veselo on trga
Čvetlični si cvet,
Pa zraven prepeva
Kak vstvarjen je svet.

Le zame ni vstvarjen
Nečimerni svet,
Ne gine me pesem,
Ni sladek mi med.

Že večkrat dočakal
Dišeči sem cvet,
Al v srcu preljube
Ne staja se — led.

Ivan T.

Slavčeku *)

Slavček mili vsaj ne hiti
Tako nagloma od nas!
Kaj, da nočeš pri nas biti,
Zar prežalosten je čas?

Res, da je številka mala
Bratov se 'zneverila,
Al večina je ostala
Slavi zvesta iz srca.

Zdaj več nismo tujcu vdani,
Ločili smo se od njih,
Toraj slavček le ostani
Pri Slovencih ljubljениh!

Le prepevaj še med nami
Miloglasne pesmice!
Brate nam neverne drami,
Budi slavske nam sestré!

Sl. J. Podgorjanski.

Spomini velikonočnih praznikov.

(Konec.)

Nazaj v Ljubljano sem si pot pa precej dobro podaljšal. Najemši voziček z Janezom T., peljeva se v Loko in od tod v Ljubljano. Janez T. hotel me je namreč do Ljubljane sprejmiti. V 4. urah bila sva že pred Loko, zares pisano, kakor narodna pesem pravi:

„Bela Ljubljana,
Črn si ti Kranj,
Pisana Loka,
Sam Kamnik za span!“

V Loki zagledaš res raznobojnatihi hiš. Prišedši sem, popitam za čitavnico, češ, je li morebiti tudi tukaj tako zelo ljudem znana, kakor v Kranju, ali — nisem se prepričal, ker že moj tovarš Janez mi pokaže lepo, veliko hišo, v katero se snidéjajo vneti loški Slovenci. Sicer sem moral v Loki večkrat začuti: „die čitavnica wird nicht lange zeit bestehen“, ali vendar, kakor sem iz verjetnih ust slišal, stoji na krepkih nogah. — Tudi obiščem znanega domoljuba čast. gosp. Ignacija Eržéna, vodjo ondotnih šol, pri katerem sem se pač jasno prepričal, da mu mora naša domača reč prav pri srcu biti. Šola pod vodstvom tacega gospoda je gotovo srečna, in nobeden ne more dvomiti o izvrstnem napredku tacega zavoda. Slava mu! — Loška normalka pokazala je že lani svoje domoljubje s školskimi letnici ali programi, kateri so bili pri ondotnih nunah v slovenskem jeziku natisnjeni. Z Loko pač mendé še gospodarijo kaki

*) U „Slov. Glasniku“ pripoveduje slavni g. D. Trstenjak takele o slavčeku: „Moj rajni prijatelj, slavni jugoslovenski pesnik Stanko Vraz, mi je djal: Slavčič je ptič slovenski; kolikor bolj omaguje slovenščina in jo nemščina pokopuje, toliko manj se nahaja po naših krajih slavičev. Slavič je le med pravimi čistimi Slovenci doma, kateri ljubijo svojo staro vero, svoj stari lepi jezik, in staro svojo narodno nošo.“

poglavarji in vendar se ne boji imén učencov in učenk v svojem jeziku pisati, česar pa o ljubljanski normalki, ktera je „musterhauptschule“, ter hoče vsim drugim kod zvezda voditeljica svetiti, nikakor reči ne morem. Celó za pravopis slovenskih imen čaka, kakor smo lani slišali, dotično vodstvo ministerskega (!) ukaza. Po takem bi komaj bilo, da ima vsaki trg in vsaka vas svoj „ministerium“. — Ogledavši lepe poslopja in čedne loške ulice, mislim odriniti, ali Janez me pozornega narejéva, veleč, da tudi Loke naj ne preidem, da ne bi loških Slovenk vidil, ktere so tudi vrle pisateljice in naše „Novice“ so jih že pred vsem svetom pohvalile. „Teteplentaj“ menim, „časoma bo cela Kranjska vsa polna Slovenk.“ Veselo pristanim k njegovi želji in kmalo dobim priliko, da nadepolne Slovenki sestre: Ivanka in Frančiško spoznam, ktere ste obé enako zauzete za naš jezik, obéma enako gorko bije srce za domovino, tedaj obe prav hvale vredni. Ivanke nič ne trudi, da v malo časa prav dober slovenski sestavek naredi, s katerim tudi marsikterega Slovenca v koš spravi. Ako bode naša domovina tudi v teh obzirih tako zeló napredovala, srečni smo! —

V raznih pogovorih drdrali smo urno iz Loke v Ljubljano in poprej, ko je milo sončice s svojimi žarki začelo se za gore skrivati, bili smo zopet v — Ljubljani. Hvala Bogu, mislim si, zdaj imam še nekaj časa, da Ljubljano malo ogledati zamorem. Ondotnih dijakov še ni bilo nazaj, ker imévajo navadno več prostega časa. Podam se h G., kjer razun mnogih gospodov tudi našega občešтовanega pesnika g. Miroslava Vilhar-a najdem. Komaj ga pozdravim, že pri drugi mizi zagledam mladenča, znanega vsacemu Slovincu, — mladenča zares, s katerim se ponosi naša domovina. In ta mladenč bil je štovani bečki modroslovec Anton Umek, s katerim mi je najmileje bilo zopet po 6 mesečni ločitvi biti v društvu. Razgovarali smo se vsi tri dolgo na večer pri mali mizici o raznovrstnih zadevah. Pravil sem jaz kaj o Zagrebu, on kaj o Dunaju, tretji o Ljubljani i. t. d., in, ko smo se že dovolj napolitizirali, vstanemo, ter se za ta večer razidemo. — Drugi dan grem v čitavnico, kjer sem marsikteremu znāncu roko podal, ter z marsikterim dober čas razgovaral. Vsaki me je le vpraševal o Zagrebu, le o Hrvatih, le o naši brači i. t. d., in brač sem slehrnemu na obrazu, kako zeló veselilo je začuvšega, da se Hrvati krepko poganjajo za domače pravice in hirabro gledajo svoje protivnike. Ljubljanska čitavnica je zares cvetica v najlepšem cvetu. Vse je narodno, vse vneto, vse se le v domačem jeziku pogovarja. Oh, kako prijetno je pač to poslušati! Časopisov je toliko, da res ne veš, kateri bi

poprej prebiral; mislil sem, da eno uro sedim v prijetnem kraju, ali lej — celi popoldan je prešel, preden sem krasno sobo zapustil. Podam se zopet po mestu s svojim prijatlom R. V malem času srečava potem veselega Ivana Nabernika vnetega Slovence, da je kaj; in zdaj ni bilo prijatlov in znancev konca ne kraja. Eden odide, drugi pride i. t. d. tako, da čas v Ljubljani mi je z nepopisljivo urnostjo naprej tekel. Še obiščem nekaj svojih vernih prijatlov in čas je bil pred durmi, ko je bilo treba belo Ljubljano zapustiti, ter se zopet podati na šolsko klop. Veselice pri „kameniti mizi“ v Šiški pa res ne morem pozabiti, pri kateri smo se v precej veliki družbi prav dobro zabavljali. Ptujim bravcom, katerim morebiti še „kamenita miza“ ni znana, povem, da to je rodno mesto našega nepozabljivega prvega pesnika Valent. Vodnika. Tù se snide vsako nedeljo in praznik množica ljudi. Tudi mi je pravil ondotni krčmar, da po letu veliko ptujcev k njemu pride večidel le iz tega namena, da vidi slavni ta slovenski kraj, in rado mu verjamem, ker ta kraj bo slaven, dokler bo le Šiška stala tam, kjer zdaj stoji. — Še je nek drugi kraj, kateri naj omenim in to je krčma pri „starem Slovincu“ ali kakor napis kaže pri „Jelenu“^{*)}. Tù ne le, da te postrežejo z izvrstnim vinčekom in tečnimi grizljeji, ampak tudi, če si le kaj domoljubnega človeka, gotovo ti bo srce veselja poskakovalo videči, kako zelò sta stari gospodar in čvrsta gospodarica vneta za našo pravično stvar. Vrle „Novice“ jima so že veliko let ravnilo pri gospodarstvu in sploh pri življenju, zato se pa tudi pozna v vsacem obziru v tej hiši znaten napredek. „Slovenci smo“, rekla je Jelenovka, „zato, ker moramo biti. Nismo krivi, da nismo Nemci. Kteri pa izmed nas Slovincov hoče Nemeč biti, ta je bedak in greši zoper natorno postavo.“ — Omeniti moram, da ne pozabim, še neki večer, ko mi se je nekaj pripetilo. Sprehajam se z nekoliko svojih prijatlov „za vodó“, ter srečam gimnazijskega učitelja, — directe — professora, znanega gosp. Dragotina M., kterege je že marsikdo v „črne bukve“ zapisal. Ne pazijoč prošlosti, storim svojo dolžnost, ter ga — pozdravim, ali ta, namesto uljudnega odzdrava me strašno napade, da on ni učitelj in da neče v prihodnje tacega pozdrava. „Tri sto medvedov“, mislim si, „kako vendar svet v gizdosti napreduje!“ Tega pa vendar ne bi bil pričakoval, dasiravno poznam mnogo neslanih nemškutarjev: da more človek na pozdrav „dober večer, gospod učitelj“, kaj tacega zarepenčiti kakor M. „To je dobro, da te še zapreti ni pustil“, besedujejo tovarši, „ker ni nobenega v celi naši gimnaziji, da bi se predrznil, tega učitelja slovenski nagovoriti.“ In ta mož prijatli — risum te-

*) Staro ljubljansko gostilno, ki je stala nekodaj na kv. Polje cerk. št. 10. kjer je sedel (1912) hrvaški profesor prof. dr. Jelenov. Tudi se spominjam, da profesor Jelenovka sem takrat poznal; bilo je jako dobrotno ženo. — Ljubljana, 1912.

neatis — predava slovenski jezik na slovenski gimnaziji v slovenski Ljubljani med — Slovenci. Tudi jaz imel sem nekđaj čast, da sem poslušal njegovo predavanje, katero se je velikokrat začelo ob $\frac{1}{2}$ 11 in jenjalo ob $\frac{3}{4}$ na 11. Zdaj pa matematikarji le vkup, in zračunajte natanjko ravnopravnost slovenskega jezika z nemškim!

„Nisi je v glávo dobil, si dobil le slovenšino v kremplje;
Duh preonémčeni slab, vóljni so kremplji bili.“

Nímaš v glavi — slovenšino v kremplje, — duh preonémčeni, voljni kremplji bili — da, nekđaj bili — — glejte no — — kje je tisti modrijan, kateri je znájdal, da je Vodniku narejena pesem „v Arabje puščavi“ le Čopu namenjena; kje je, — hitro, hitro — znabiti tudi pri teh vrsticah Krempeljna spodrine in kaj novega izduhta! Veselite se Slovenci, slavni naš Prešerin bil je prerok, in ni le Vodniku, Krempeljnu i. t. d., pel, ampak marsikteremu zavodniku in krempeljnu spominek zapustil. — Nočem ne dolgo obotavljati, ker bojim se, da bi preveč prostora v „Torbici“ ne potreboval, naj le rečem kratko, da Ljubljana, kakor sem videl, redi še marsikterega nemškutarčka. Slišal sem, da kdor hoče natanjko spoznati take ljudi, naj le o poldan v zvezdo (Sternallee) pride in tū naj gleda: kateri gospod naj bolj dolgo časa stoji pred kazino in kateremu se nič k obedu ne mudi — ta je gotovo — nemškutar. Naj reče, kdor kaj hoče, ljubljanski nemškutarji so zares strašno „nobel éldi“.

Velikonočni dnevi so hitro prešli. Moram zopet iti na ljubljanski kolodvor, da se izročim ognjeni moči. Tū je bila množica veselih dijakov, tudi naš mladi pesnik Zupan, — vsi so nam k slovesu roke podajali. In tako bilo je konec prijetnih, zelò kratkih velikonočnih počitnic, ki mi so zapustile drag spominek, kterega se bom, če Bog dá, še v sivih laséh spominjal. L. T.

Glas iz Istre.

Bil je lep saboten dan. Sit mestnega prahu, zavijem jo na Volovsko v trg, ki je kake dve uri dalječ od Reke. Tū stanuje moj stari znanec, po rodu Goričan. Pet let bo, odkar ga nisem vidil. Marsikaj sem mu moral pripovedati o njegovem zavičaju. Poročil sem mu tudi marsikako čudno prigodbo iz svojega življenja. Vsega je bil vesel, srce mu v ozkih sobah ni dalo miru, moral sem ž njim k staremu prijatelju, ki ima veselo znamenje na svojej hiši — slavno lovoriko. Pri bokalu penečega vinca vnela se je med nama še le prav živa govoricca. Obečati sem mu moral, da ga bom

večkratov obiskal, česar tudi ne bi rado opustil, ker ne le, da mi je rojak, ampak tudi je najbolji človek za društvo.

Visoko Učko razsvitljajo rumeni žarki jutranjega sonca, na njenem podgorju se pa igrajo morski valovi, ki jih odbija pusto skalovje. Z bližnjega stolpa odmevajo se mili crkveni zvonovi, in vabijo mirne prebivavce k molitvi. Ravno je gospodov dan — sveta nedelja. Tudi mene privabijo ti glasi k božjej službi. Pobožno stopim čez prag svetega mesta. Vse je že polno pobožnih molivcev! — In kakor so mi poprej glasi zvonov omilili, zdaj mi še bolj omilijo drugi glasi, sveti glasi božjega sluga, ki jih je pred žrtvenikom glasno govoril, prepevaje sveto mašo v domačem jeziku. Kako čuvstvo, kake misli porodè se pri takej priliki v človeškem srcu! — Tako milo, tako živo, pobožno in sveto je vse! Zdelo se mi je, da stojim na družem svetu, da mi rajski glasovi na uho doné. Tako pobožno sem bil danes pri božjej službi, kakor morde še nikdar ne. Srce mi je radosti igralo, prsa so mi se veselja širile, in kri se mi je po žilah, kakor oživljena, pretakala. Nehotè se mi vrinejo v glavo besede našega pevca:

„In kar iz srca pride, prigovor star pové,
Predre kamnito steno, iz srca v srce gre.“

Kdor ima le kako iskrico ljubezni do svojega Boga, kdor si je le količkaj matrne svete besede v srce vtisnil, kdor se še spominja del svojih pokojnih očetov, ki so se za svojo vero tako krvavo in junaško borili, gotovo se pri takej priliki na novo zbudi. Ali tudi z žalostnim srcem mora se spomniti nekdanjih zlatih časov, časov, ki so, prehitro minili, tistih časov, ko se je tudi nam Slovincem božja služba v domačem jeziku opravljala. Kako je moralo to biti lepó in prijetno, ko je vsaki prosti človek vse lahko razumel, kar je njegov posrednik za-nj molil. Le takrat so se mogle želje poslušavcev in molivcev vjemati z željami in s prošnjami svojega mašnika. On pred žrtvenikom in ljudstvo po crkvi opravljali so skupaj presveto djanje. Ali prišli so žalostni časi suženjstva. Nemški zavidniki, ki so nas v svoj jarm vklenili, svetinjo to so nam s pomočjo drugih vzeli. Poteptali so naše pravice, vzeli so nam milo svobodo, izegnali so naš jezik iz crkve in nam latinščino vpeljali. Črn mrak je pokrnil nesrečno Slovenijo.

Visoko častiti slovenski duhovni! Ali bi ne bilo dobro, da bi se služba božja zopet v matrnem jeziku brala? Če bi to vstanovili, gotovo vam bi bil celi narod hvaležen. Koristno bi gotovo bilo, da prosite crkvenega poglavarja za dovoljenje in gotovo se ne bi

on temu nič vkvarjal*)! Saj so nam to že njegovi predhodniki dovolili. Nič drugega ni treba, kod zakone papeža Ivana VIII ponoviti, in mi smo na pravem. Ker ima pa ravno ta zakon še veljavo v nekterih škofijah tržaškej, porečkej, krškej, senskej, spletskej i. t. d., zakaj nebi tudi mi poskrbeli, da se tudi v Sloveniji oživi? To bi ne bil samo velik domač napredek, ampak mi bi se tudi mnogo približali našim srbskim, bolgarskim in ruskim bratom. Bog daj srečo!

Matevž Trnovec, osmošolec.

Kratkočasnica.

Sedem sodnikov.

V neki vasi so se vaščani velikokrat skregali. Ker so se pa mnogokrat tožili in ker je tisti, ktereга so krivega spoznali, veliko škodo trpel, izvolili so sedem pravičnih vaščanov, da bi tožbe razsojevali.

Zgodí se necega dne, da se dva vaščana skregata. Nazadnje pravi eden družemu: Saj te vsak pozna, kakšen plič si. Te besede vaščana tako razžalijo, da svojega nasprotnika koj tožit gre. Sodniki precej po-nj pošljejo. Ko pred sodnike pride, se roti, da s to besedo ni nič hudega mislil, ampak mu je le zato „plič“ rekel, ker se „sčinkovec“ piše. Pa vse zastonj. Moral je 6 novčičev kazni plačati. Ko plača, prosi še sodnike, da bi mu dovolili jih nekaj vprašati. Sodniki radovedni, kaj jih bo vprašal, koj mu dovolé. On začne takole: Kako boste pa vi teh 6 novčičev med-se razdelili, ker vas je sedem? Sodniki so mislili, da norčuje iz njih, zopet ga za 6 novčičev kazni obsodijo. Radovoljno jim dá zopet 6 novč. potem gre ven in duri prav trdo zapre. Sodniki ga nazaj pokličejo in zopet mora volens nolens 6 novč. plačati. Ko ven pride, duri zopet odpre, glavo v stanico pomoli in pravi: Je li prav tako? Sodnike to še bolj raskači in zopet je moral 6 novč. kazni plačati. Zdaj se pa tiho proti domu poda. Med potjo pravi: Jaz mislim, da, ako bi pred naše sodnike sam gospod Bog prišel, tudi bi bil kaznovan. To ga neki hlapec sliši in ga gre tožit. Sodniki ga nazaj pokličejo in zopet je moral 6 novč. kazni plačati. Potem si usta z ruto zaveže in beži domu; kajti mislil je, da ako bi počasi šel, gotovo bi zopet kaj takega rekel, kar bi teh sedem sodnikov za krivo spoznalo.

Janez Jereb.

*) Pri današnjih okoluostih znala bi nas še nemila osoda zadeti, da zavoljo naših poštenih prošelj nazivali bi nas arijance, kakor stare naše prednike v daynoprešlih časih.

Kratkočasne zgodovinske črtice.

— Ko je nekdanj cesar Napoleon vojake necega mesta ogledoval, stopi pred-nj mlad častnik iz vrste. Pritoži se, da so ga mende preskočili, ker je že pet let častnik, bez da bi ga bili kaj povikšali. „Potolažite se“, odgovori mu Napoleon, „jaz sem bil sedem let častnik in vidite, da sem vendar kaj več postal!“

— Napoleon reče enkrat poglavarju Sevillskemu: „Če se mesto v osmih dneh ne podá, zapovedal bom vse obriti.“ — „Tega, mislim, ne bote storili“, odgovori mu španjolski vojskovodja. — „Zakaj ne?“ — „Zato ne, ker dobro vem, da ne bote hoteli pristaviti naslovu: Cesar francoski, kralj talijanski, naslova: „brivec Sevillski.“

Poslovenil Bl. Grča.

Prijateljske pisma in druge novice.

Zagreb. „Zgodnja Danica“ prinesla je iz Ljubljane v svojem 18. listu „dobrosrčno misel“, ki jo je navdajala med prebiranjem „Torbiče“. S prstom žugaje nas opominja, naj ničesar ne pišemo, kar le količkaj po politiziranju diši in celò tacih reči ne, ktere drugi lahko po svojih slobodnih mislih za politiko razlagajo. Kar se „Torbične“ politike tiče, mislimo, da vsaki lahko prevede, kako zelò je plitva. Mislimo pa, da ni ravno toliko škodljivo, ako ljudje že v mladih letih ozirajo se po velicem svetu, na katerem se toliko krivic in v nebo vpijočih grehov storéva; saj je še brez tega dosti starih šupljih glav ne vedočih, kaj je domovinsko pravo, za ktero naj bi bilo slehrnega prva in sveta dolžnost, da se poganja. Nasprotniki naši gotovo vsako našo besedo na drobnem rešetu pretresajo in dostikrat nepremišljeno sodbo izrekó, da je nedolžna vrstica nevarna domovini, državi — morebiti celò vesoljnemu svetu; ali kdo bi se zmenil za vse take in enake godrnjanja? Človek bi moral po tem tacem vsako besedico poprej na protivniško tehnico prinesti, ter klečaje prositi, da bi smela na svetlo. Ako mladina toraj semtrtje svoje misli razodeva, ktere po politiki bodi si dišijo ali smrdijo, to mende ni nobena nevarnost, ter prav po pravici smemo reči, da se „strinja z našim stanom in starostjo“. — Dalje nas prosi „Zgodnja Danica“, naj bi prizanašali svojim učiteljem in večkrat se zmislili četrte božje zapovedi. Ranjki Hruškovec prizanesel je sosedovemu Jernejčeku, kterege je na svojem vrtu pri tatvini zasačil, ker ga je s povzdignjenima rokama prosil odpuščanja, ter mu pri Bogu obljubil, da se bode poboljšal, — ali Kamenarjevemu Matičku pa nikakor ne, ker je večkrat kradel in vselej zbežal, ter nikdar ni obljubil, da bode bolji. Ranjki Hruškovec, Bog mu daj dobro, ljubil je pridne in poštene dečake, ter jim je velikokrat sam jabelka delil na vrtu, ter le malokdaj moral je prijeti brezovo gorjačo, ktera se je na peči v kiselici močila. Hruškovec je nekdanj imenitno, veliko starejo osebo, kakor je on tačas bil, pošteno okregal, ko mu hotela mejni kamen njegove zemlje za seženj nazaj primekniti in vendar je na smrtni postelji izdihnil, ter veselo rekel: Otroci! posnemajte me — nikdar nisem gresil zoper četrto božjo zapoved! Tako je sklenil stari mož svoje dolgo življenje; mi pa hvalimo ranjkega človeka, kteri je svoje varoval in ni gledal visokosti človečje, ampak držal se je naravnega prava. Dajmo toraj tudi mi hvalo in slavo le tistim,

kerim gre! — Dalje toži „Zgodnja Danica“, da reči o ljubovanju skrunijo našo „Torbico“. Ako pomislimo, da v „Torbico“ ne pišejo otroci, ampak mladenči, kerim se odpiraj široke vrata vesele prihodnosti, in ako veselí dijak, truden težavnega učenja, časi kako veselo zakroži ali par vrstic k veselju mladih svojih sosedkinj zapiše, to ravno ni pohujšljivo, kakor „Zg. Dan.“ misli. Kaj bi neki Slovenke rekle, ko bi nikdar nikjer nič ne bilo omenjenega o njih, kakor bi jih ne bilo na svetu! Slavni naš Vodnik, Prešerin, Toman, Vilhar, Krek itd. večkrat so zapeli kako mično k slavi poštenih deklet, vsi se vé, ko so bili mladi, in vendar hvala Bogu še ni pohujšanja viditi med slovensk'm svetom! Ni se treba toraj bati „Zg. Dan.“, da bi „Torbica“ pohujšanje med slovensko mladostjo obudila, ker drugače bi bili že vsi Slovenci strašno pohujšani! Da je „Zgodnja Danica“ slišala pravega domorodca, katerega mi vsi spoštujemo, da ni zadovoljen s „Torbico“, verujemo; povemo ji pa, da smo sami na svoje ušesa ne od enega, ampak od več slavni domoljubov čuli hvaliti „Torbico“, in sicer od tacih možakov, ktere štujajo ne le Slovenci, ampak dalje okrog drugi narodi, taki slavni možje obljubili so „Torbici“, da jo bodejo priporočevali mladosti in vsim drugim Slovencom. „Torbico“ kod prve slovenske vaje, ktere je lani v Ljubljani vredoval g. Ljudevit Tomšič, bile so ponižne, ker so ponižne biti morale, in pri vsi tej ponižnosti bila sta dva broja konfiscirana od ljubljanske policije, on pa pregnan iz šol, kakor je znano. Zdaj pa, ko „Torbica“ ne diha več smrdljivega nemškutarskega zraka, mislimo, da bi nam poprej kdo zameril, ako bi „Torbico“ okovali v železne okove, ter z jezuitarskim črnim oblačilom pošiljali med svet, kakor zdaj, ko se revica veseli — slobode in se časi v podobi ostre bučlice vsede na nos kacemu renegatu. Ne vemo toraj zakaj bi tisti „pravi domorodec“ „Zgodnje Danice“ ne upal si priporočevati naših vaj slovenski mladini? — Naj nam pa nikdor ne zameri, da smo se upali odgovarjati visokim osebam, ktere smo in bomo vedno štivali, — hoteli smo le, da se opravičimo slovenskemu svetu, kteremu nas je „Zgodnja Danica“ predstavila, kod n'jhuje paglovce, nevarne — Bog vé vse komu? „Torbice“ ostane pak vedno glavni cilj: razveseljevanje dijakov in ljubezen do mile domovine. Vé se, da odkritosrčno kazovanje grdih ran marsikteremu dobro ne deno, — resnica oči kolje — kaj si hočemo? Narava ima svoje postave!

— V prvem zvezku počete „nepozabljive črtice iz dijačkoga življenja“, ktere „Torbicni“ pomagatelj L. T. spisuje, zamoremo še le prihodnje leto nadaljevati.

— Praznik sv. Cirila in Metoda so v Zagrebu 5. julija prav slovesno obhajali. Dasiravno so se Hrvatje zelo nadjali ta dan gostov Slovencev, vendar izuzemši č. gosp. Matijata Majara nobenega ni bilo. Čudili smo se pa posebno, ko je neki dijak g. V. R. tja iz Maribora priromal, da to nenavadno slovesnost slavjansko tudi on v Zagrebu vidi. Pravil nam je marsikaj hvalevrednega o svojih součencih — mariborskih dijacih. — Zvečer pred imenovanim praznikom imeli smo v kazalištu sjujen koncert, h kteremu se je obilna množica ljudi zbrala. Drugi dan bila je misa v kaptolski cerkvi, k ero so tukajšnji kardinal služili in pri kteri bila je nazoča vsa zagrebska v šolah se učeča mladost. Nekteri gg. pravniki bili so kaj lepo narodno oblečeni, prepasani s rudečim trakom, na kterem visela je slehrnemu dolga sablja. — Zvečer bila je v našem Maksimiru, najlepšem sprehajališču zagrebskem, kaj zabavna veselica. Pač res, da v 1000 letih ni bilo in ne bode več takega praznika, kakor je bil 5. julija 1863 pri nas.

— Akoravno bila je srčna naša želja, da po obljubi v poslednji „Torbič“ naznanimo, koliko podpiravcev dobila je „Torbica“ med Slovenci in Hrvati, vendar tega dozdej nikakor točno povedati ne moremo. Naj toraj toliko povemo, da vsacega zvezka se je 1000 iztisov natiskovalo. Hrvatski mladenči so sicer v jako obilni meri obljubili podpirati „Torbico“, česar pa vendar niso vsi držali. Največ podpore dobili smo pri ljubljanskih, rečkih in osečkih dijakih. Tudi si ne moremo kaj, da bi očitno ne rekli, da rečki dijaci prav dobro in marljivo pišejo. To mende njih hvalevredno društvo narejeva, katero naj bi bilo izgled vsim ostalim gimnazijam. Slava! — Posebno so se zauzeli za „Torbico“, ter kaj marljivo naročnike nabérati sledeči gg. dijaci: Janez Luzar, Slavoljub Legat, Andrej Benigar, Petar Pazman, Milan Kasumović in več drugih, katerim se „Torbica“ očitno zahvali ter se jim za prihodnje leto živo priporoča.

— Iz prijateljskih pism pozvedujemo, da se večkrat pisma zgubé, ker o nekterih pismih ne vemo mi nič. Čudili smo se tudi že večkrat, da naših odgovorov ne dobé dotični dijaci, katerim so namenjeni. Ne vémo, kdo je temu kriv? Kaj pa, da pošta! Saj se vendar mi držimo postav, ter kupujemo listne biljege po 5, 10 in 15 novčičev, zakaj bi potem tudi pošta svojih dolžnost ne storila? Da listi zakasnuje večkrat več dni, nič ni novega; če list iz Ljubljane na Dunaj od 2. do 17. hodi, to potem že vemo pri čem smo!

— Večkrat nas semtrije hrvatski prijatli poprašujejo, zakaj slovenskemu narečju v „Torbiči“ prvo mesto odmerjamo, vsaj vendar le moramo pritegniti, da le hrvatsko narečje zamore časoma postati na jugu književni jezik? To je res, in nikdar ne bodeмо Hrvatom kratili prednosti, katero imajo, ali vendar, ker je „Torbica“ posebno slovenski mladosti namenjena in ki jo Slovenci v veliko obilnejši meri podpirajo nego Hrvati, gotovo nam ne bode nikdor zameril, ako slovenske sestavke stavljamo na čelo „Torbičino“, katero je Slovenec vredoval in jo vreduje.

— Šolski izpiti, ktere imamo tukaj iz vsih predmetov, začeli so se na gimnaziji 6. in bodejo trajali do 23. julija. 28. julija imajo „te deum“ realci, 29. gimnazialci in 30. pravnička akademija.

Celje. Dobro došla, draga „Torbica“! zavpijemo tudi mi slovenski dijaci tik bistre Savine, ki nam v prekrasnej oblici mnogo lepega gradiva donášaš in vsim rodoljubom veliko veselja zavdajaš. Dovolj tudi meni nekoliko o celjskih dijakih črhiniti. Skoraj vsi dijaci tukajsne gimnazije so Slovenci iz spodnjega Štajerja in večidel so tudi za domačo reč zauzeti; pa vendar se tudi tacih tukaj ne manjka, ki se še niso prav zaveli in kateri vsacega, če se le tudi v djanji Slovence skazuje, „ultra“ ali pa „prenapetneža“ zovejo.

Hočem Ti, ljuba „Torbica“, le nekaj malega o necem sedmošolcu povedati, kar je gotovo vredno, da se celej jugoslavjanskej mladini priobči. V sedmem razredu predava slovenski jezik iskren rodoljub čast. gosp. Ivan Krušič. V drugem tečaju pa je jel mesto novoslovenskega staroslovenski jezik razlagati in vsi učenci so se z velicim veseljem tega predmeta poprijeli. Da bi pa učenci tudi vedili, zakaj in česa se učé, jim je gosp. učitelj korist staroslovensčine, posebno v sadašnjem dobi, prav razumljivo razložil in čez nekaj časa sledečo nalogo dal: „Kaj so moje misli o staroslovensčini, in kaj mi vtegne ona hasniti?“ Mnogičica dijakov je, korist staroslovensčine dobro spoznavši, nalogo jako dobro dovršila. Pa vendar jih je tudi bilo, ki so čez nalogo godrnjali, in med temi posebno, poprej že omenjeni sedmošolec Sch., ktereга naloga naj tukaj od besede

do besede sledi, da bode jugoslavjanski svet spoznal, kaj nemškutarji o staroslovenščini mislijo :

„Misli o staroslovenščini.“

Staroslovenščina je bila, kakor se vidi, le malo in slabo izobražena. Staroslovenci niso imeli ravno vslikanih besed, večidel so nemškutarili. Slovnica je jako pomankovala in le malokdo se je trudil, slovenski jezik čistiti. Čerk so imeli staroslovenci več kakor mi, zato je težej staroslovenski pisati, kako pa novoslovenski. Nekoliko čerk so imeli lastnih, druge so pa iz gerškega in iz latinskega jemali. S časom se je jel slovenski zmiraj bolj in bolj slikati in čistiti, in tako je po tem takem novoslovenski jezik postal. — Staroslovenščina mi vtegne le malo, ali skoraj nič hasniti*), edino hasljivo je to, da novoslovenci prevedimo, kako je pred veliko leti naš materni jezik izobražen bil.“

Alj se ni temu spisu čuditi? Kako more sedmošolec in še rojen Slovenec o jako izobraženej staroslovenščini tako misliti? V tacem človeku se je pač sovraštvo do maternega jezika vgnjezdilo. Mili Bože, ako bi veliko tacih bilo, pač slaba bi še tudi v prihodnjich slovenščini pola! M.....

Maribor. —y—. Minile so leta, v katerih so nas naši sovražniki potujčevali, in prihaja zdaj boljša doba — radosti. Različni slovanski časopisi nam odpirajo pot v široko domovino slavjansko, za katero damo rajši svojo kri, kakor bi jej bili nezvesti. Vrli naši učitelji, kateri so se rodili na slovenski zemlji se mnogo trudijo, da bi nam zaklad odkrili, ki ga mila domovina v svojem križu nosi; vedno jim bodemo za to hvaležni. Od Nemcev pak Slovenec še nikdar nič dobrega ni dobil. Čudno se nam o necem učitelju zdi, ki je po rodu Slovenec, da še ne umeje razločka med Ž in Sch, dalje da tudi piše pri svojem podpisu *tsch* mesto *č*, in tako 5 črk mora pri vsacem podpisu zastoj pisati, toraj pri podpisavanju spričeval v vsacem poletju s podpisovanjem blizo 1000 nepotrebnih črk zapiše. Res precej veliko časa potraji! — Čudno se nam zdi, da si ta gospod, ki je vendar dober „matematikar“, še tega ni preračunal, toraj nam naj ne zameri, da smo ga s temi vrsticami njegove napake spomnili, ki nam tako hudo v očesih dene, ako mesto 8, 13 črk pri pravem slovenkem imenu viditi moramo.

* * * **Ljubljana.** Gotovo so že častiti bravci naše „Torbice“ čitali v „Napreju“, v „Novicah“ in v raznih hrvatskih časopisih, kaj se je bilo zgodilo letos pri nas na sv. rešnjega telesa dan pri procesiji**). Ker je pa ta čudna dogodba zares vredna, da bi jo človek na dolgo in široko popisal, ter je nikdar ne pozabil, naj tudi jaz zapišem to v „Torbico“ s pristavkom, da bi sosedi naši Hrvati prav velikokrat brali ta dogodek ter vedili, kako hudo se nam dijakom godi pod jarmom absolutizma. Bilo je namreč rečeno dijakom naše gimnazije, naj si po navadi izberó enega izmed sebe, ki bo zastavo nosil in dva druga, da bodeta šla pri njem na desni in levi. Res, dijaci storé svojo dolžnost in izberó tri tovarše Z—na, J—ća in P—ća, kateri so posebno lepe surke imeli. Ko naš gosp. vodja surke zagleda, precej se prestraši, pride k njim ter osupnjeno poprašá za ljubeznjivi frak, brez kterega je rekel ni mogoče, da bi se šolska zastava nesla za procesijo. Ni bilo drugači; dijaci morajo v bogati, zastavo na svoje mesto postavijo, sami pa brez nje žalostni tavajo v procesiji po mestu. Drugi dan so

*) Gospodu Sch. sedmošolcu gotovo poprej nič kakor malo. Vred.

***) Ta novica je sicer že precej stara, pa vendar jo „Torbica“ prav rado pri-
grli med druge dopise. Vred.

pa šestošolci na šolsko tablo narisali podobo v fraku s kljnči v rokah, spodej pa zapisali: „himmel mache dich auf!“ Pride gosp. prof. Konšek v šolo, praša, kdo je to naredil — nič ne zvedši, teče k vodji in čez malo časa prideta oba v šolo in prav natanjko priskujeta to hudo delstvo, z lepo, z grdo, ali vse zastonj. Da jim toraj gospod vodja „bedenkzeit bis auf den folgenden tag“. Drugi dan pride cela truma gg. profesorjev v VI. šolo, izprašujejo, preiskujejo, žugajo itd., ali zopet vse zastonj. Ob 11. uri bila je sednica vpričo kacic 12 dijakov. Učiteljsko osebje jih je knj. trogo to in uno vpraševalo. Ko šestošolec gosp. A—l v sobo pride, vpraša ga g. vodja, kdo je moža s frakom narisal? Oa odgovori, da ne vé in da on gotovo ne. Vodja: „wenn sie nicht denjenigen angeben, so sind sie der schuldige. Die veranlassung gab nicht wahr der „Naprej“? A—l odgovori: „das wohl nicht, aber die fahne bei der procession wird wahrseheinlich die veranlassung gegeben haben“. Vodja: „sind sie also lieber ausgeschlossen (med dijaki čudenje postane), als das anzugeben?“ A—l: lieber! Vodja: also sind sie ausgeschlossen. A—l (odhajaje) ich empfehle mich! — — Ker je njegov součeneec g. Ž—r ves čas molčal, pravi g. prof. Melcer: aber sie sind wie ein Pole (!) Zdaj pride g. K—s na vrsto, o katerem se je najbolj sumnjalo. Vpraša ga vodja: nicht wahr, sie haben den kopf gezeichnet? K—s odgovori: den kopf wohl, aber weiter nichts. Dr. Gogala: ja, ja, der kopf ist ja das haupt. K—s: der kopf ist zwar das haupt, aber nicht die hauptsache. (Allgemeine heiterkeit in der versammlung.) Vprašanj in dobrih odgovorov ni bilo konca ne kraja. Bili so dijaci v zbornici do pol dveh popoldan. Popoldan ob 4. bila je zopet sednica in bilo je rečeno: montag erfahren sie das resultat. Die schule wird decemvirt itd. In res je bilo. Decemvirali so šolo od Ž. nazaj, izključen pa vendar ni nobeden, ampak po nekaj časa bili so zaprti. Trije imajo drugi red v čudorednosti.

To je mende pač živ dokaz, kako se mala stvarica ojstro kaznuje na naši gimnaziji, če le količkaj po demonstraciji diši. Rečemo pa, da to ni bila demonstracija, dijaci so le iz šale narisali moža s frakom, ktere ga bi bili brez kake nevarnosti lahko iz table izbrisali — in vsemu naj bi bil konec.

Bliža se čas prijetnih šolskih počitnicah, v katerih bomo marljivo pisali za našo milo „Torbico“, da prihodnje leto precej od konca dosti dosti duševne podpore dobi. — Čujem tudi, da so v necem razredu učitelji med uro preiskovati začeli, je li ima kdo kakšnih bukev pri sebi. Če so „Torbico“ pri katerem našli, precej je bil „als unaufmerksam“ zapisan, dasitudi se ni vprašalo, če jo je bral ali ne. Tudi smo iz verjetnih ust doznali, da je neki djak nekake „verhöre“ imel zavolj slovenskega pisanja. Tako je še pri nas!

Ljubljana. Znano je, da ako prijatelj prijatelju svoje nadloge potoži, obema je ložej pri srcu. — Hodil sim mnogokrat že po svetu, zdaj tukaj, zdaj tam in veliko sem vidil krajev, mest in vasi. Tudi sem večkrat poslušal petje sémtrtje, ter se že pri več priložnostih izvrstnega dijaškega petja pri mašah in pri družih prilikah prepričal. Ni mi treba praviti, kako lepo petje gine človeka, ter ga z rajskimi občutlji navdaja. Kar se pa pevcov ljubljanske gimnazije tiče, ne moremo se ravno očitno pred svetom ponositi, vzlasti pri vsakdanji službi božji v šenklavski cerkvi. Ali se je temu čuditi? Nikakor ne, ker vodja naših pevcov moral bi še sam par let sedeti pri glasoviru, da potreben sluh, ali kakor Nemci pravijo „feines gehör“ dobi. Dandanes se pa čudeži po svetu več ne godé, da bi učenci pod neizurjenim vodjem dobro peli. Kaj pa, da naši učitelji toga ne morejo točno preudariti, ker imajo večidel vsi le kosmate ušesa, ali —

x) Vse to je vroglji, čer da je laiz. gim. učitelj, j. shara - Zg. Danica
1863 str. 176 nos zaglavljeno „V pojavnosti“

če bi časi kak izurjen pevec stopil v cerkev, ne vém, kaj bi rekel. Ljubljanska gimnazija, ktera tako dalječ hoče sloveti, naj bi si toraj vsaj primerjenega pevskega učitelja preskrbela, ker brez tega težko bo kaj boljega. Par fantičev ne more s svojimi slabimi grli v tako veliki cerkvi glasno in lepo peti, kakor je šenklavška. — Opazil sem dalje po družih gimnazijah, da se dijaci tudi na gosli igrati učé, česar pri nas ni. Ne bom se zmotil, ako rečem, da Novomesto je sicer majhino in polovico manj dijakov šteje, kakor Ljubljana — pa vendar so kaj marljivi v petju in godbi tako, da časi pri slovesni službi božji igrajo. Rečem toraj še enkrat, dokler bode v Ljubljani pevcom vodja, kateri je za petje tako primeren, kakor g. Melcer za slovenski jezik, tako dolgo se ne bomo mogli ponositi s petjem. — Muzična naša šola pod vodstvom izvrstnega učitelja gosp. Dragotina Zajeta vrlo napreduje. Da bi jo le več gimnazialcov obiskovalo! — Nekterim našim učiteljem še zmiraj slovenska beseda preseda. Grem namreč nedavno zvečer po ulici, ter srečam gosp. Dr. Melcera in ga slovenski pozdravim. Ali ta pa na ves glas zarenči nad mano, ter reče: was wollen sie mir mit diesem dummen „učitelj“? Hrvatski bratje! kaj rečete Vi k temu? — Konečno pa še eno zastavico. Kaj pravite, zakaj je v Ljubljani toliko dijakov? Edino za to, ker je tukaj veliko dobrotnikov, kateri učeči se mladosti pomagajo. Marsikteri bi rado šole premenil, ter se med brate Hrvate v domoljubno mesto podal, ali kaj si hoče, — tù je sredstvo pri rokah in tam bi ga še le loviti moral. 15. maja so nekteri dijaci iz hvaležnosti svoji dobrotnici za god peli. Ta dobrotnica je milosrčna gospodična Nepomucena Jeraj, kateri bode marsikteri dijak do groba hvaležen. Sestavil je bil pesem in napev naš tovarš Jože Hribar, ktera se tako glasi:

Kaj Ti hoč'no za vezilo,	Ker si nam kod druga mati
Danas vdani Ti prinét?	Zmiraj bila in tud' boš;
Srčno sprejmi to vošilo:	Toraj hočemo Ti dati
„Bog Te živi mnogo let!“	Naj krasnejšo zmed vsih rož.
Kaj bi srca darovale	In ta roža je hvaležnost,
Za Tvoj imenitni god?	Ki iz srca vdanega
Vedno bojo prepevale:	Svojo je pognala nježnost
„Bog daj srečo Ti povsod!“	Da Ti seže do srca.

In s hvaležnostjo iskreno
Vošimo Ti rajski mir;
Živi Bog Nepomuceno,
Vodi naj jo v sreči zmir!

R. F.

Beč. Tudi tukaj radostno čitamo krasna dela mladih jugoslovanskih dijakov, ki enaki marljivim bučelicam zbirajo svoj sad v „Torbico“, in lepšo bodočnost obetajo milej domovini. Krepka nam je priča mlada „Torbica“, da se slovenski mladenči dobro zavemo narodnih idej, ktere nas učé naši možjé, dasitudi marsikteri nasprotnik k temu prigovarja in neprestano si svoj že tako izpiljen jezik biasi. Kažimo v „Torbici“, da ni na trdi kamen in na suho zemljo padlo seme, ktero so častiti naši vodje sadili. Bodi toraj pozdravljena mila „Torbica“ tudi od naše strani, ostani vedno mlada in nježna, kakor so Tvoji pisatelji; na-

*) Tudi meni se je nekaj enacega pripetilo; berite le „spomine velikonočnih praznikov“. Gosp. Melcer mora toraj zares biti, kakor Hrvatje pravijo „momač čudne fajte“.

preduj le tako naprej, da se bode obresničil izraz „krepka jugoslavenska mladost“. Za danes Ti povem, da tudi v Beču je dosti dosti vrlih Slavjanov, raznih plemen, med katerimi smo tudi Slovenci; vsi se enako ljubimo in kaj bi se ne? Mar ne teče vsim po žilah enaka kri? Veselo gledamo v glavnem avstrijskem mestu, kako zeló slavenska stvar napreduje; po naših domačih livadah je vse v naj lepšem cvetu. Sprejmite toraj vsi jugoslavenski mladenči srčni pozdrav iz Beča od Vaših bratov, bodite marljivi in skrbite, da bode „Torbica“ čedalje lepše cvetičice svojim bravcom delila. Naprej!!

C.—

Spisi v hrvatsko-srbskem narečju.

L o v a c.

U zasjedah zlobni lovac čučí,
Čekajući zvierčicu nestašnu,
Ili koju ptičicu malašnu —
Ne od nužde — nego da ju muči.

Dobra sreća! — zvierka se prikuči.
On nastavi cijev smrtnu — strašnu,
Te pogodi zvierku siromašnu ...
Vidiš gdje se sa životom luči!

Sječaš li se, djevo, onih časa',
Kad no me Ti iz svojih zasjeda'
Težkom mriežom ljubavi opasa?

Gorka strielja život mi podjeda —
Ođasana sa lúka Tvog krasa —
Ah spasi me, jer ću sginut s bjeda'!

J. K.

Spomenice.

Tomislavu I.
Prijatelju Teb' jedinom
Srce moje tuče,
Žalostna me k Tebi viekom
Moja želja vuče.

Nedomorodnoj djevi.
Oj djevice liepa li si!
Samo — da si domorodna
Srca, kô što žal' bož' nisi,
Ljubio Te bi do groba!

Umrloj ljubi.
Pod zemljicom crnom
Tielo njeno leži!
Al' srce mi viekom
Za njom samo teži!

M. K. Toševački.

ЈУНАК.

Сунце сија, гора листа,
 Гором јунак језди,
 Златне токе — такум блиста,
 Та раван је звезди!
 На њему је сајалија
 Та чоја румена,
 А поврх ње се савија
 Долама зелена;
 О појасу пушке мале —
 Два друга верена,
 О бедрима бритка сабља —
 Крвце зажељена;
 А што срце у њедрима
 Живо, плахо куца,
 Тресу му се на прсима
 Токе — златна пуцад

Коњиц гриву мрку тресе,
 Па ушима стриже,
 На задњице пропиње се,
 Гордо главу диже.
 На глави му стамболија
 Поносио маше,
 А српски се соко нија
 Ала дивн' јаше!

Сунце сија — луча лака
 На токе му пане,
 Па ту сене — са јузка
 Обдије с' и плане;
 Час над гором затрепеће,
 Од лива одсене,
 Час с коњица — а он леће
 — Сукте беле пене;
 Стоји топот од копита,
 Гора јеком јечи,
 Дршће земља — прах се хита,
 Брује громке речи:

„Ој, горице, ој, зелена!
 Што си тако нема,

А што мучиш — зар студена
 У те врела нема,
 Да жуборе, да роморе
 Да се разговоре? ...

„Цвећа овде видим сила,
 Ма дражести нема,
 Како те је одавила
 Невоља голема,
 Те си сетна, жалостива
 Туга те зарива!? —

„Гле! — тичицах вође нема,
 Ни песамах лепих,
 Све кан' да се за гроб спрема —
 О Боже укрепи! ..

Шта је? — кога да а' имаде
 Што ми кости знаде? — —
 Нема, нема — ах! — до горе ове,
 Што-но гаја моје прадедове! ..

„Кажн горо, кажи мила,
 Тако чарна била!
 Да ти с' није коб какова
 Несретна едесила? ..

Гора мучи, јунак пева,
 По гори с' разлеже,
 Коњиц ђина, огањ сева,
 Српке на нос — реже.

Небо плаји, сунце сева,
 А јунак се носи,
 Небо с' мудро нањ осмева,
 Чисто се поноси
 Зар од дражи — што овака
 Видело јунака! ...

Гора ђути, стало врело
 Гледе у јунака
 Па се чудом ту занела
 И у коња лака

Зар до сада што невидла
 Такога јунака! —

Умучана тица, гледи
Само крилице шири,
Па непева, него седи
Кроз границие вири,
Зар од страха — што ту буде
Дивнога јунака! . .

Ведро небо — из један мах
Тугњава загрми,
Ка брегови — стена сама
Одваљују с' страни! —
Са тугњавом сли се звека,
Нешто ко плам сену.
Прену јунак — јоште јека,
Па вуз гору глеву. —

Из далека гле! — душмана
— На вранчићу јаше,
На глави му од турбана
Перо у вис мјаше,
Бакерлију ђорда бије,
Вранчић подскакује,
А седефи-узда сије,
Ситно позвецкује;
Силај блиста — пушке мале —
Као адем-камен,
Јунака су мал' препале,
Букну као пламен! —

У Бечу.

Да сам гњурац тица само
По дну мора бих ронио,
Дробни бисер набро тамо, —
Моми ђердан поклонно.

У Бечу.

„— Стој ђауре! — викну Туре
Кан' да се помам,
Па потрже сјај-кубуре
Да јунака свали.

„Нећеш више каурине
Тако ми имава!
Нагрејат се месечине
Нити бела дана!“ —

Душман граји, јунак слуша,
Ал хабера нема,
Већ ободје свог' кудаша,
Огањ пушци спрема.
Таман душман у ријечи,
Шарка пушка плану,
Чарна гора сва зајечи
Мртав душман пану. —

„— У шам Туре!“ — јунак викну,
Па кудаша нагну,
Трже сабљу — она цикну,
Турску главу смагну.

Оде вранчић — зар да каже,
Како Србин плаћа,
Кога такне, тај с' немакне
Ниг харему враћа.

Венцеслав.

ДА САМ

Напизо бих на ђердану
Још уздасях сузе вреле,
Понесе л' га — да јој кану
На округле груди беле. —

Уз капање сузах жарко
Трепнуће јој срце сила,
Неби л' ме се тада како
Присетила цура мида! —

Венцеслав.

Putopisne crtice *).

(Opisao K. O.)

(Nastavak.)

Popev se u gornju varoš, obratismo svoju pozornost najprije na kraljevski dvor, koji je veleljepno sagradjen. Kad smo po svih sobah prošli, u kojih veliku udobnost i veleljepje nadjosmo, zamolismo dopuštenje i dvorsku kapelu vidjeti, što nam bude i dozvoljeno. Kapelica je sasvim prosto, nu ukusno uriešena. Na jednom oltaru se nalazi ruka sv. Stjepana, koju nam jedan od dvorskih svećenikah pokazá, izvadiv nam stakleni srebrom okovani sandučić, da dragocieni obstanak bolje vidjeti uzmognemo.

Za tim se zaputismo na tako zvani Zeughausplatz, gdje se nalazi spomenik padših prigodom zauzetja Budima, te njihovoga hrabroga vodje Hency-a. Šetjući se po trgu zamjetismo vrlo liepih dinjah. Hoteć znati jesu li skupe, zapitah: hoćeš — nećeš, po njemački: pošto su? Nu da je komu bilo vidjeti, kako sam se začudio, kad mi piljarica liepo naški odgovori: „Trideset novčićah, gospodine, uzmite, nisu doista skupe, a vrlo su dobre.“

Kad ju zapitah, odakle ona hrvatski znade, odgovori, da nezna hrvatski, već srbski, te da je iz koljena Râcuh. Valja znati, da je povelik dio doljnega Budima Srbi napučen, a zove se Raizenstadt. Odakle odosmo na zapadnu stranu tvrđjave, gdje je prekrasno šetalište, upravo na gradskom bedenu načinjeno. To je ono kobno mjesto, kuda su Madjari izdajom talijanah čekopierah u tvrđju prodrli; a zatim se sa još vjernimi četami tukli i po ulicah naganjali, dok napokon hrabri upravitelj Hency sa svojimi vjernimi ne pade. S istoga šetališta prikazuje se motritelju divan svezor naravi: iz daleka vrletni briegovi, koji se ponose bujno zelenećimi se vinogradi; malo bliže se vide hrpinice nagumilane kuće dolnje varoši, a pod nogama prostire se zelena livadica zvana Generalwiese. Znamenita je stoga, što je ondje godine 1801. sedam urotnikah pogubljeno, što su se proti Franji I. podigli bili a medju njimi neki opat Martinović.

Oko podne se povratismo natrag u Peštu, gdje nas u našem svratištu gospodski ručak dočeka, nu moradosmo ga bogme i dobro platiti. Poslje objeda odvezosmo se u Kaiserbad.

Okolo Budima nalaze se mnoga rudna vriela, koja već Rimljani našasta i rabljena bijahu, nu još više jih podigoše Turci za

*) Budući da letos nemogosmo svršiti ovoga sastavka, nastaviti će se drugu godinu. Ured.

vrieme svoga gospodovanja nad Ugarskom, kadno jim Budim stolicom pašaluka bijaše. Od svih tih mnogih toplih vrielah vriedno je, da spomenem ono, gdje je taj Kaiserbad ustrojen, što se odlikuje toplinom 30—60 stupnjevah. To kupalište je svojina bratje milosrdnikah, koji doista neštete ni truda, ni troška, da ga samo što sjajnije urede; nu zato jim i nosi preko 30.000 for. na godinu. U obće rečeno, imade Budim kupalištah vrlo mnogo, malih i velikih, kao takodjer i liepih šetalištah. — Osobitu pozornost zaslužuju občinske društvene kupelji, gdje se i plivati uči. Kupelj sama dosta je prostrana, dubljina joj je 3—9 stopah. Oko ciele kupelji ponapravljene su male sobice ili kabine, za svlačenje i oblačenje občinstva, koje tu kupelj mnogobrojno polazi. Za gospodje je drugo ovomu slično kupalište. U obijuh kupalištih ima vrlo umjetno priredjenih nastrojah za „tuširanje“ t. j. način kupanja, gdje na kupajućega voda poput kiše pada; ove nam htjede njeko djevojčce pokazati; nu stade malo nesretno, te samo sebe poli, na naš najveći smieh. Dakako, da ju poslje nješto obilnije nadarismo.

Prema tomu kupalištu, koje tih Dunava leži, jest otočić svete Margarete, gdje je i tielo te svete nadjeno. Njekada je taj otočić bio sasvim pust i zapušten; nu sada se po njem prekrasni vrtovi šire.

Dokle smo mi kupelji ogledovali, prispje parobrod iz staroga Budima ploveći u Peštu, te stade uz kupelj. I mi posjedasmo unj da i nas za 12. novčićah u Peštu prebaci. Taj parobrod ide svake ure iz Pešte u stari Budim, te vozi uzput i gostove u Kaiserbad, a vratjajući se poveze jih opet natrag.

Prešav u Peštu bješe nam već poći u kazalište; nu u koje? madjarski neumjesmo, te s toga moradosmo u njemačko, gdje vratismo se u pristanište natrag. — Ustavši (2. rujna) u jutro odredismo po Pešti se ogledati, ne mislim, da neće biti s gorega, ako prije nego svoje sgođe i nesgođe pripovjedim, o Pešti u obće što god progovorim.

Pešta u sebi nije velika, nu zato se ipak može s Bečom, što se nutarnje liepote tiče, uzporediti. — Beč istina jest ogroman i ima velike kuće, dočim Pešta manji prostor zauzimplje i nižje kuće posjeduje, ali joj široke i ravne ulice njeku prednost pred Bečem podaju. — Pešta dieli se na nutarnju varoš i predvaroš. Ove jesu: Lavoslavova varoš, najkrasnija; druga je: svete Terezije, tretja: sv. Josipa i napokon: sv. Franje. Trgovi jesu: veliki ili novi trg, na kojem se nalazi privremno kazalište njemačko, zatim kecske-mecki, Hohlmarkt, sv. Sebastijana i sv. Josipa.

Lavoslavovu varoš možemo smatrati gniezdom trgovine, koja

je ondje bujno procvala. Upravne, prostrane ulice stiću se u slici pravoga kuta; a kuće su veoma visoke i bogato urešene, a o njekih bi rekao, da su palače.

Sva prostorija razi zemlje služi ovdje kao štacun, ondje opet kao skladište robe. Na Josipovom trgu stoji već sad mramorno podnožje za spomenik nadvojvode Stjepana pripravljeno.

Veoma liep je dio Leopoldstadta dunavska ulica, koju palačan slične gostione i druge ogromne kuće sačinjavaju. Ona je ugarski „korso“. Pruža se uduljini pol ure duž veličanstvena Dunava; na njoj se ukazuju šetaocu prekrasni vidici na gore, Budim. Baciš li oko na bistri Dunav, tu ti je opet sve živo, ladje i parobrodi idu gore i dolje upravljene rukom vješta krmilara. Ti vidici tako su zanimivi, da se malo koja varoš takovimi pohvaliti može. —

Pešta i Budim broje nješto manje od 200.000 stanovnikah; nu pokraj svega toga i kraj sve svoje divne okolice neima ugodna i zabavna mjesta na blizu, gdje bi čovjek koju uru ugodna, ne odviše kesu napinjavuč, probavio. Pa s toga mora občinstvo zabavu po kavanah tražiti. Po velikih kavanah opazio sam, da se u zgodnu kutu nalazi uzvišeno mjesto poput žrtvenikah, na kom obično gospodarica sjedi i sladur dieli, te potrošenom sladuru dobitak onoga dana sbraja. Obično se u svakoj takovoj kavani nahode po 3 biljara, gdjegdje i više, koji na najveće gospodarično veselje nikad prazni nisu. Stolovi su većom stranom pokriveni raznimi novinami i časopisi. Takove su zgrade od rana jutra, pa sve do mrkle noći uvijek pune. Gosti sjede pokritimi glavami i srču čitajući novine crnu kavu na tursku. Kad koí hoće otići, vikne „platiti“, na što odmah konobar priskoči, te mu moraš sve nabrojiti, što si potrošio, a on sve sračuna. — Skupo plativ kavu moraš još i njemu kakov darak dati, inače ćeš drugi put zlo poslužen biti. Najveće kavane u Pešti su Zrinovićevea i kraljice englezke.

Ustav dakle u jutro odredismo najprije ići vidjeti žudijsku sinagogu, koju zbilja vrlo liepom pronadjosmo. Čovjek si doista malo šta takova predočiti može. Sam zastor, koí zastire ulaz u svetohranište stoji 20.000 for. Jednom riečju sinagoga je vrlo liepa umjenina slogom gradjena i ukrašena svakovrstnimi divotami nakiti.

Olišav odatle dodjosmo do sveučilišne knjižnice, a njeka nas želja povuče, da podjemo i nju pogledat. Stupiv unutra opazismo, da nas nadziratefj nekako hladno primi; nu nekoliko „Hassensbauer-bankih“ ga skloni, da nam je poslie sve najprijaznijim načinom pokazivao, tumačio i najposlje ponudio, da se u onu knjigu

i mi upišemo, kamo se svi odličniji, koji ikad knjižnicu pohodiše, podpisovati običaju. Među ostalimi znamenitimi knjigami, pokaza nam jednu, o kojoj veljaše, da je molitvenik Matije Korvina. U toj knjižnici ima izvještju nadzirateljovu do 100.000 knjigah. Idući dalje, prodjosmo po „parižskoj ulici“. Ta ulica je četverouglastim pločnikom popločena, a odozgo samim pokrivena. Zatim posjetismo sgradu sveučilištnu, jer se knjižniča izvan nje nalazi, gdje se crkva sveučilištnoj sgradi bili, nehtjedosmo otići, da ne vidimo kabinet siloslovnih spravah, što nam je kašnje drago bilo. Došav naime unj nadjosmo samo jednoga od poslužnikah dotičnoga najme reditelja toga kabineta, koi potaknut trima forintačama sve, što sam znadijaše od onih spravah pokazivaše. Na posljedku nam je velikim uzhitom pokazao njeke pokuse, što jih učitelji siloslovja pokušali bjehu, za svakom rieči govoreći: To smo mi iznašli! Nesljutjaše valjda, da mi dobro znademo, da on nije ništa drugo, nego poslužnik.

Medjutim nas je ipak dosti ugodno zabavljao, dočim nam je sve skoro pokuse sa značnom sisaljkom, munjostrojem i one o ravnovažju pokazao, što sám od gospodara bjese naučio, nu o svjetlosti i lučbi malo je znao, u koliko to iz svega razumjeti uzmosmo, ali u to se nije niti pačao.

Z a r u č b a.

III.

(Svršetak.)

Ružica obori crne očice k zemlji, te se jedva čulo „ljubim“.

Ml. dić prihvati uzhićen njezinu ručicu, čemu se ona neuzprotivi, te pri tisuću joj topli cjelov na djevojačko čelo uzkliknu: „Dakle zaprieke nikakove neima, pošto je ova zadnja pala; ti si moja, te nas jedino može smrt razstaviti.“

„Moći će i tko drugi“, zgrmi iz obližnje šikare glas, na što se pokužu iza grmlja tri osobe, od kojih jedna bogato obučena uhvati Ružu, dok su se druge dvie sa razpaljenim ljubovnikom borile.

Čitatelj će po svoj prilici upoznati u tom grabilcu zlobnoga Petra, vlastelinova sina, koji je vrebao na Ružu, nadajuć se, da će ona tim putem po vedu.

Stjepan snažnih mišicah oboriv u prvi mah oba sluge, poleti za Petrom, koji htjede da uzmakne sa svojim plienom. Nu videći se sada u pogibelji, izpali na Stjepana kuburu. Hitac namjenjen Stevi pogodi za njim trećega Nikolu, zloglasnoga špana, koji se

umah svali poput klade. Drugi sluga videći to, pobjegne, te tako ostade sam Stjepan sa Petrom, koji svedj još s lievom rukom svoj plien čvrsto držaše; nu vidiv što počini, strašno razgnjevljen škri- nuv sa zubi, pusti onesviešćenu djevojku, nemogavši se suprotiviti mnogo kriepčijemu protivniku.

„Platit ćeš mi neznana delijo! znati ćeš čiji si protivnik bio!“ To rekav nestane ga u šumi. Stjepan neodgovori na to od velikoga gnjeva ni rieči, podigne još svedj onesviešćenu djevojku, koja se do mala u njegovom naručaju osviesti.

„Sanjam li?“ upita plaho, došav k sebi.

„Nesanjaš, drago moje, umiri se, sve je dobro izpalo. Nu poznaš li ti toga kletoga lupeža?“

„Poznam ga, poznam. Vreba na mene odkad me poznaje, hoće me silom imati za ljubav: To je sin našega zemaljskoga gospodara M—a.“

„Što, on je? nebilo mu traga! Neće nam dugo smetati. Neboj se, dušo, dok sam ja živ“, rekne Stjepan. „Nu krenimo kući.“

Ružica se digne, nu opaziv truplo špana Marka uplaši se, te sva uzdrhtá.

„Zar si ga ti ubio?“ upita.

„Neplaši se, nisam; njegova gospodara hitac namjenjen meni, pogodi njega. U tom dakle nije nas mnogo brige.“

Pošto se Ružica oporavi, uzme ju Stjepan pod ruku, te krene s njom kući.

IV.

„Eno moja kuća gori
Tvl ju sluge upališe!“
Jadan selan progovori:
„Što ćeš griesit opet više?“

Vukotinović.

Onaj bezuspješni nasrtaj na Ružu treptio je uvijek Petru pred očima. On odlúči osvetiti se Stjepku ma na koji način. Smrt Nikolina bijaše još otcu tajna, nu doznav to pláne gnjevom i na sina i na Stjepka. E, tako vjerna prijatelja neće naći naskoro, kakav bij»še upravo pokojni Nikola, jer hvala Bogu naša domovina nije nikad obilovala izmeti, kakav je upravo on bio.

Nemojmo se dakle čuditi, što vidimo onako štrašno gnjevnoga Bolteka, gdje nemože nikako mira naći, šeće se po sobi. psuje sve dobro na svijetu; volio bi, da su mu lupeži polovicu blaga oteli, nego što tako vjernoga prijatelja izgubi.

„Čuješ, Petre, ti potraži danas zamjenika Nikolina, a gledaj, da se dočepaš bud Ruže, bud njezina ljubovnika, da ih nagradim, kako plemić kmeta nagradjuje.“

„Neću jamačno otče zamjenika naći, ako nebi takav bio naš sluga Grga. Nu idem da uplašim i upokorim nekako nemirne kmetove: idem upaliti jednomu nepokorniku kuću.“

„Možda ćeš iz jednoga zla dva načiniti“, rekne malo zlovoljan Boltek.

„Nipošto, ja znadem što radim“, odvrati tvrdoglavi Petar. Na to se baci na konja. Dojašiv do kolibe poštenoga Ive M. baci gorući ogarak na suhi slamnati krov, skrene na obližnje brdo, da se nasladjuje paklenom svojom žrtvom.

Nu kmetovi planuše sada gnjevom, te naume svomu se okrutniku osvetiti. Pogasiv vatru, navali podobra četa toljagami oboružanih momakah u dvor vlastelinov.

„Krvniče kleti! neznaš li kako je prošao špan tvoj, kažnjen pravedom desnicom božjom? Nisi li se opametio barem tim slučajem, pošto si nas oplienio i izmučio, pa još pališ nam i krov nad glavom. Kojom mjerom ti nam mjeriš, tom ćemo i mi tebi odmjeriti. Neće ti biti od potrebe, da se kod nas griješ; naložiti ćemo ti u tvom vlastitom dvoru vatru!“

Boltek bora mi u takovu škripcu nemogaše ino, no da popusti. Umoli kmetove za oprostjenje, izplati seljanu štetu počinjenu požarom, te ih umoli, da se mirno odalje.

Kmetovi čestite duše vrata se, oprostiv zulumčaru namjenjenu mu kaznu.

Videći se Boltek posve slaba, naumi si ukrotiti sina, budući da je ponajviše on uzrok, što je navukao na se mržnju žiteljah.

S toga, čim se Pero kući vrati, uzme ga otac koriti, psovati i opominjati, te se je tu podosta velika prepirka započela, koju prekine nadošavši ulak s listom.

Godine naime 1635. nastavilo se je ono krvavo ratovanje medju Turci i Hrvati. Nasi bi doista većinom pobjedili; nu kakva korist: Turadiji se nemogaše zapriečiti navaljivanje tja u sriedinu Hrvatske. Mnogi junak izgubi u tih bojevih dragocieni život. Padnute junake valjalo je zamjeniti novimi.

Evo upravo ovaj ulak dodje po Petra M—a, da ide na vojnu. Hoćeš, nećeš, moraš! Petru se nedade na ino — morade.

Njekoliko danah poslje odveze se u Zagreb, a odavle sa svojom četom u Sisak, odakle se nikađa kući nevrati. Da li je pao, nezna se.

V.

Drža si mi, golubice,
 Od predraga babe moga
 I premile od majčice
 I od brata rodjenoga.

Kriesnice : Sporedjivanje.

Istom bješe svanulo. Sunce se tek pomalja. Nebo vedro. kao ribje oko, zrak čist i zdrav, kakav se u to doba po svoj Hrvatskoj nalazi. Po vinogradih, kojimi okolice S—a obiluju, pomaljaju se čete marljivih težakah.

Skrenimo i mi u jedan takav vinograd, poznatoga nam F—ća, gdje ćemo Stjepana sa svojom zaručnicom naći; nu više se jedno drugoga neplaši nekome ljubovnom plašljivošću: oni se zajedno iduć razgovaraju. Staromu Gjuri još većma omili Stjepan, odkada je Ružu izbavio šapah otmice Petra.

Znao bo je, da bi teško više svoju jedinicu vidio, jer grabilca bi sigurno nestalo iz S—ca, budući se nebi podosta sigurnim smatrao, a posjeduje veliko imanje u sjevernom kraju krasna Zagorja. Bolje smrt, nego ugrab, veljaše dobri Gjorgje; a kako da ne?

S toga dakle držaše Stjepana za izbavitelja njezina; a kao takova dade mu za nagradu svoje najmilije blago, jedinicu naime kćerku ljubljenu po svem onom kraju radi lepote; a to tim radje, što je to dvoje reć bi jedno za drugo stvoreno.

Nije dakle čudo nikakovo što vidjamo to dvoje, gdje zajedno nadziru nad dobrimi radnici, gdje Ružica sve medje svoje imovine vjerno Stjepanu pokazuje i sve susjede redom izbraja; jer želi, da joj budući suprug i gospodar te imovine za sve dobro znađe, što jednomu vlasniku treba.

„Evo“, rekne Ružica, „tamo do onoga grma proteže se naš vinograd, preko su M—ći, gore su S—ći, gospodari su valjani ljudi, mi uvijek u slogi s njimi živemo.“

„A kakav je to zemaljski gospodar, komu mi pripadamo?“ upita Stjepko, metnuv njezinu ručicu u svoju.

„Ono ti je čovjek bezznačajan. Što danas nakani, ono ni za godinu neizvede. Škrtac na glasu, a strašivica kao zec. Akoprem mu je čud takova, to je jedino zato, što neima nikakva pouzdanika, drugčije bi bio okrutnik, kakav mu je i sin i kakav je sám bio prije nekoliko godina. Nu kada dozna, da su se kmetovi kod Siska pobunili, poboja se i on, te sad ovako, sad onako s nami postupa, jedino zato da se neotresemo njegovoga gospodstva. On ti je, dragi Stjepane, takav, kakav je bio — kako mi moj dobri otac kazivaše —

onaj mađarski kralj, koji kadno htjede naše Hrvate podjarmiti, dodje do granice naše; nu kada su ga naši vitezovi bili dočekali oružjem u ruci, promjeni svoju nakanu. te nehtijući se praznih rukuh vratiti, umoli Hrvate, da ga za svoga kralja priznadu, pod pogodbami, koje će Hrvati htjeti.“

„Pravo imaš, ljubezna Ružice! Mi ćemo pako živjeti na kršćansku; putnici će kod nas naći utočište, a ubozi jela i odiela. Ta to je naš običaj od vajkada!“

Ružica pokazav vjereniku si sve, što je znala i mogla, krene s njim zajedno kući, odakle odluči on još istoga dana u otčevinu, da javi uspjeh svoga putovanja i da svatove pripremi.

Oprašćahu se prilično turobno.

„Vrati mi se ljubezni moj doskoro! Bog mi te pratio i sretno mi putovao!“

„Neboj se draga! Za dva tjedna vidjeti ćemo se ako Bog da ovdje, onda ćemo se dulje razgovarati. Do toga vremena pripravi sve, štogod je k vjenčanju od potrebe. Ostaj mi zdravo!“ To rekav stisnu joj malenu ručicu, te poljubiv ju u rumeno lišće, razstavi se za njeko vrieme s tom poštenom obitelji.

VI.

Oh rumena ti gorice
Srca moga oj kraljice,
Nad njine ćeš ti kraljevat
Ljubavlju ga svom ugrevat.

Gorski.

Prodje nekoliko danah iza onoga polužalostnoga razstanka. Onim istim putem kreće sada dobrahna četa momčadi, a i ženska-dije, kojim je prije nekoga vremena sâm Stjepko prolazio.

Momci odjeveni spajam odelom posve na svatsku, jaše na nemirnih konjićih, a u sried ni vidimo Stevana zdrava i vesela. Mogao si mu na licu vidjeti što u srcu čuti. Za tom četom imade nekoliko kolah prtljage i po koji mali Franković, da vidi imovinu stričevu i mladu si strinu.

„Ma Stjepane“, reći će djever, „već putujem četiri sata, a još nevidimo tvoga kućišta! Zar nas u drugu kraljevinu vodiš?“

„Umiri se braćo! Ta ja bih sam volio, da smo već gore, nu kad nismo, a to se uztrpi još jedan ili podrugi sat, pa ćemo ako Bog da sjediti za stolom punim tečnih jelah, piti rujno vince i veseliti se.“

A ti još ljubiti drago svoje — prikpa svatski čestnik (čauš).

Na to se nasmijahu obližnji svatovi.

Takve i sijaset drugih primjetbah činjaše se među svatovi, dok nedodju u dol miroševački. Tada gajdaši zasviraju, starješna promjetne nekoliko hitacah, barjaktar zapleše, a čestnik zajušne, na što se iz brda oglasi domaci čestnik, te se po kojim mužarom odazove.

Došav pred vrata od dvorišta nadjoše put zagrađen prućem, askami i koječim.

Kordun nedade preko bez putnicah — nevjeruje se ni barjaktaru pokazujućemu na barjaku pirnu jabuku s ružmarinom; neodazivlje se ni prietnjam ni molbam čestnikovim, nepropušća se ni mužikašem, koji obećaše tripud odsvirati, — dapače ni istomu djeveru, dok najposlje neumoli sam zaručnik, pokazav svoje povlastice i ina pisma.

Tad ti zagrmi prasak pušakah, zvuk gusalah, juškanje čestnika s najvećim klikom radosti uvedu zaručnika u sobu, dok su gajdaši pošli po zaručnicu.

U liepoj bielini odievena, krasnim viencem okićena, preliepom tkanicom opasana stupaše krasotica Ružica iz svoje komore u sobu.

Čim ona u nutra, to odmah ustanu svi prisutni, poskidaju svoje šešire s glavah. Tek što ona za stol sjede, upali djever blagoslovljenu svieću — te obaviv tako svoje obrede, podju lagahno put crkve.

Nerazriešivom bračnom svezom svezani, podju kući, te tu obaviv po tadanjem običaju svatbu, življahu u miru i blagoslovu božjem mnogo godinah.

Starac Gjorgje doživi u brzo unučadi, dok i on nezamieni ovaj sviet s boljim.

Napisao Φ.

Smješice *).

— Jednom reče Stevan svomu prijii Vuku čižmaru: „Ej Vuče! moram ti se čuditi, što možeš polag tolikih dugovah, koje si počinio, mirno spavati!“ — „Nečudi se meni, već se čudi tomu, kako mogu oni mirno spavati, koji su meni novce posudili!“

— „Je li osao glagolj?“ upita učitelj učenika. „Jest“, odgovori ovaj; „jer se može reći ja sam osao, ti si osao, on je osao i t. d.“

*) Te smješice posla nam marljivi naš gosp. J. B. izvadi ih iz riečkoga „Primorca“, u kom, kao što vidimo, sigurno se dobre stvari nalaze. Ured.

— Kad bi razpušten bečki „rajsrat“ zapitaše seljaci nekoga kmeta povrativšega se kući, koga bijahu onamo poslali: „Zašto nije bilo u novinah, da si ti što govorio?“ — „E prijatelji, vi toga ne razumjete. Nečitaste li više putah u novinah: „obće mrmljanje“; kod toga sam ja uvijek bio.“

— Njetko je u društvu dokazivao, da nevjeruje u vruga, jer ga nije nikad jošte vidio. „Baš iz toga uzroka“, odvrati mu njeka gospodja, „počela bi dvojiti, da li imate vi pameti, jer vam je jošte nisam vidjela.“

— Njetko si kupi u dućanu palicu. Pošto ju je već podulje vremena nosio opazi, da mu je preduga. Ode k tokaru te mu reče: „Odrežite mi, molim vas, palicu ovdje gore, jer mi je previsoka; odozdol mi je jur pravo!“

— Niemac se hvalio Magjaru, kako može piti, pa ipak da se neopije. „Hó terémtete!“ reče mu Magjar, „tako znade piti i osao i vol!“ —

— Prijatelj si pohodi bolestna prijana, te ga zapita, kako da mu je? Na što mu on: „Sve bi dobro bilo, da se ja nebojim umrieti, i da se moj sin neboji da ću ozdraviti!“

— Njeki čifut hvalio svoje sukno ženi veleć: „Ono će vam sukno trpjeti cielu vječnost, zatim ga možete opet obrnuti.“

Dosjetke.

Razgovor medju dva prijatelja.

„Kako ste?“

„Kako vidite.“

„Tak bome nije dobro; ja bo vrlo slabo vidim.“

Tatov izgovor.

Uhvate jednom tata kod kradje.

„To je ipak nepravedno“, reče, „da sada čovjek ni za sebe skrbiti nesmije.“

Čudni uzroci, radi kojih nepije se vino.

„Izvoljite čašicu vina“, reče njeka gospoja svomu znanцу.

„Hvala liepa, nemogu iz triuh uzrokah; prvo, što veoma riedko pijem; drugo, što mi je to i liečnik zabranio; a treće što sam prije pol sata oku izpio.“

—ln—ć.

Prijateljski listovi.

Zagreb. Nemogu odoljeti mladjahnomu, pa upravo s toga vatrenomu svomu srcu, da iz dna njegova neuzkliknem: Živila nam „Torbica“ u bielom i ponositom našem Zagreb-gradu! Radostno dočekasmo prvi tvoj snopčić, ali još radostnije drugi; nu jedva što si drugi put bieli svijet ugledala, nadje se njeki mudrac V., koji te stao u „Glasonoši“ bockati zbog tvojih, kako on veli „članakah trganakah“. Taj V. čini nam se momkom čudne fajte, pa ćemo ga pustiti u miru, neka bocka, dok mu se boculice nezatupe. Sreća i Bog, što se njegova bockanja nitko neboji, a neplaši ih se ni ti, mila „Torbice“, nego čini pravo i neboj se nikoga. Što te pako svi nemiluju, tješi se time, što se nije nitko rodio, koji bi svim ugodio.

Dobro si učinila, draga „Torbice“, što si i srbsku našu braću pozvala na rád. Govori se, da je našoj srbskoj braći zazoran bieli Zagreb-grad; ali srbska naša braća odazvati će se ljubeznomu pozivu i pokazati, da nezaziru s nami se u kolo uhvatiti, kao što i mi nezaziremo u kolo ih pozvati.

Živila „Torbica“! Bog s tobom!

B—č—.

Zagreb. Nedavno zaskrebeta u karlovačkom „Glasonoši“ ona škrebetaljka od dopisnika iz Zagreba, koji neumije o inom pisati, do „Torbice“ i „Rodoljuba“. Buduć bi tko mislio, da šutimo, što smo tobože uz lažljive svoje dopise u „Naprej-u“ pristali, evo o tom još par riečih.

Najprije se okusi isti gosp. A u dosietkah, nu čini mi se, nepodjose mu za rukom, buduć kaže — što mi nerekosmo — da on sám nezna, što piše. To mu je sigurno saviest iz tih prisaptnula. Zatim kaže, da je „graknuo“ na pravedno uredništvo „Torbice“; mi ga nepoznamo osobno, te s toga nemožemo suditi o tom, jeli isti gospodin „grače“ ili drugim načinom misli svoje izražuje, nu mi rieči njegovoj vjerujemo, da sve drugo znade, samo ne govoriti, kao ostali umni storovi božji. Nadalje mi neznamo od kuda mu ta dosietka, da je uredništvo „Torbice“ gorke suze lilo, ako možda gosp. dopisnik rubca žmikao nije. Uredništvu „Torbice“ biaše doduše veoma žao, što nije moglo Hrvatim u „Torbici“ onoga mjesta ustupiti, koje ih po pravu ide, ali ne imajući dovoljno članakah hrvatskih, nemogaše ni zadovoljiti pravednoj želji i nadi hrvatskih podpiraocah svojih. A to sramota za Hrvate, kao gosp. A kaže, nije, te mi dvojimo veoma, imade li ikoj djak na ikojoj gimnaziji, neizuzam ni istog gosp. dopisnika, dok nas činom ne osvedoči, koj bi bio kadar, uz svoje školske predmete još 1½ arka što valjana umah napisati. O onom zagrebačkom djaku, što rekoh, ponavljam ovdje opet: da je on poziv k predplati po svojoj volji preinačio, buduć na nijednom našem nebijaše, da će biti pola hrvatskih spisah, premda je uredništvo to željelo i premda mi to obrekosmo ustmeno, ali kad neima članakah, to neima ni časopisa. S toga nevidjamo, jeli smo prestali biti „mož be sede“. Ta to će najbolje znati urednik sám g. Ravnikar *).

A što se tiče povriedjenja istine i osramotjenja zagrebačke gimnazije, o kojim gosp. A blagoizvoljuje na koncu piskarenja svoga, snivati, to mislimo, da netreba — poslje gore navedenog ni rieče više spomenuti. Samo svjetujemo

*) Dopisi našeg L. T. podpuno smo jednakih misli, te ono isto uvijek govorimo, — s toga mislimo da će biti ovim odgovorom konac — svadje.

našega viteza dužnoga braniti napadnute, da ih štiti, a ne kao sada zagrebačku gimnaziju, koju mi kao član njezin, sigurno napadati nećemo.

Konačno nam je milo, što je ono njegov zadnji odgovor, jer bismo budući put pero bolje naoštrili, da mu se opet uzvidi napadati ljude, koji ništa ne skrivaju — iz pukog svog neznanstva! L. T.

Rieka. —||— Mila „Torbice“! Mogao bih ti što natuknuti o golemoj nesreći — o tući *naime*, koja o Vidovi pomlatila nam susjednu posestrimu L-tru (osim gdjeokojega mjesta), — ali o takovoj nevolji neda mi se pisati, osobito kad pomislim na udarac, koji seljakova nesreća i narodnjemu napredku zadaje. — Radostnije umaćem pero, da ti što o napredku javim. G. gimnaz. profesor J. T. počeo je već lanjske godine predavati — i to svakoga blagdana poslje djačke propovjedi — slovensku literaturu i za tim neumrloga dra. Franceta Prešerna. Taj započeti posao nastavio je ove godine i prešao svu literaturu jošte jednom, a njeke je nedjelje počeo tumačiti poezije Francetove. To doista mnogo koristi — premda imade malo slušalacah. — A lani je bilo jošte bolje, jer je g. pr. V. P. tumačio svoju hrvatsku slovnicu, nu budući nam ga udes ugrabio, to predaje sám g. T. slovenski. Bog daj sreću!

Kako sam čuo u zadnjem odboru djačkoga čitališta, imati ćemo g'dje početkom srpnja besjedu u slavu našima slavjanskima apoštolima. O uspjehu ću ti javiti koju u buduće. Dotle Bog!

Listnica.

(Slov.) Zavoljo pomanjkanja časa v sedanjih zadnjih dnevnih letošnjega šolskega leta, dali smo „Torbice“ le v 2 pôlah na svetlo, — toraj je cena tudi ponižana, akoravno smo pesme in dopise s prav malimi črkami tiskati dali. Vse čast. gg. dijake pa prav lepo prosimo, da bi med šolskimi počitnicami po svojih krajih nabérali naročnike in jih potem vredniku pošiljali v Zagreb. — Kar se uvrstevanja spisov v „Torbice“ tiče, obljubimo, da bodemo skrbeli, da željam dopisnikov zadovoljimo, vendar povemo, da prevodi in druge enake tvarine malo težej pridejo na vrsto, dokler imamo izvirnega gradiva. — Gosp. B. G. v K.: Skusili bodeмо še kaj porabiti iz Vaše zbirke. — Gosp. T. na R.: Ostalo se časoma porabi. — Gosp. A. B.: Vašo mično povestico djali smo v predalček za drugo leto. — Gosp. J. L. na R.: V ta zvezek ni bilo nikakor mogoče. — Gosp. J. H. v Lj.: Le naprej, dragi Jože, kar nam dobrega v roke pride, vse se natisne. — Gosp. J. J. v N.: Prav rado Vam „Torbica“ prostor odmerja. Prosimo še kaj. — Gosp. Podgorjanskemu: Prejeli, toda za zdaj prepozno.

(Hrv.) Gosp. B—č— u Z.: Vaša „dva akros . . .“ i ostalo ostavimo za buduću godinu. Osobito nam je drago, što ćete nam ostati vjeran podupiratelj. — G. J. B—čiću na R.: Krasnu Vašu pripovjest ćemo objelodaniti. — Gosp. R. L.: Najbolje je, da ga pustimo u miru. Vašega pitanja dakle nećemo javno priobćiti. — Gosp. Venceslavu u B.: Srdačna Vam hvala za poslanu pjesmu, koja nas jako razveseli. Molimo, da se često sjetite „Torbice“! — Gosp. ?: O Vašem dopisu pisati ćemo Vam ovih danah. — Gosp. Toševačkomu: Sve liepo i dobro, samo napried! Ostalo se prilikom porabi. — Gosp. M. M. u Z.: Vašu pjesmu ćemo prijkom upotrebiti. Radite samo dalje. — Gosp. I. Sv.: Žao nam je, što nam prostora uzmanjka.